

KATHOLIKUS NÉPLAP.

21. szám.

Pest, május 25. 1853.

Megjelenik e lap hetenkint egyszer, Szerdán. Előfizethetni rá Pesten, a jó és olesó könyvkiadó-társulat ügynökénél: czukorutca 6. szám. földszint, a szerkesztőségénél. Vidéken a cs. kir. postahivataloknál.

Előfizetési díj Budapesten kihordassa félve 1 ft. pp. vidékre postán, borítékban félve 1 ft. 20 kr. pp. A lap szerkesztését illető levelek egyszerűen „a Katholikus Néplap szerkesztőségéhez” czimezendők. (Pesten a központi papnöveldeben.)

Dicsőség magasságban az Istennek, s a földön békeség a jó akaratu embereknek. Luk. 2, 14.

Emlékképek

a régi magyar jezsuiták életéből.

II.

Honunknak egyik legszebb s legboldogabb vidékére visz történetünk, a Zemplén megyei Hegyaljához, a Tisza és Bodrog vidékére, melyet már Árpád apánk alatt igen megkedveltek országhódító párduezős őseink, mint egy igen régi történetirő feljegyezte. Tokajtól nem messze van Liszka mezőváros, mellynek első lakosai még IV. Béla király által hazánkba fogadott Olaszok, s így természetesen katolikusok voltak; azonban a vésteljes mohácsi esata után eltértek a helység lakosai őseik sz. hitétől, s Calvin követői lettek.

A tizenhetedik század elején vagyunk. Hazánkban össze vissza ment minden; minden kijött a régi kerékvágásból. Liszkan is szokatlan nagy a sürgős forgas, csak hogy itt nem országos dolgok főrognak kérdésben. A napnak még eszeágában sínes leáldozni, alig mult el a dél, s már is seregesen tódul haza földeiről a nép, még pedig olly gyorsan, mintha legalább is török volna hátán; pedig hat most javában járja a tavasz, s így minden okos ember tudja, hogy ilyenkor legtöbb dolga van földéin a szorgos és előrelátó gazdának. Miért mennek hát ezek mégis olly korán haza? Hát bizony csak azért, mert hallák egy utastól, hogy jövő nap egy jezsuita fog a helységbe jönni. S ezért félbe kell hagyni munkájukat s haza menni? fogjátok kérdeni. De nem tudjátok ám még atyámfiai, micsoda ijesztőknek gondolták ok a jezsuitákat.

Két öreg ember elválva a többitől ballag

lassan hazafelé. Hallgassuk meg beszédjüket, majd sokat tudunk ki belőle:

„Mondom komám uram, szólt egyikük, nem jól van a dolog; mert papunk mindig azt mondta, hogy féljünk a jezsuitáktól, pedig hát az tudja, mit kell mondani, mert irástudó ember.”

„Biz úgy van a” erősíté a másik. „De hát mit is akar köztünk az a jezsuita?”

„Hogy még mit akar? hát megigézi a gyerekeket, elrontja a marhákat, s jégesőt esdít reánk, ha egyszer már kasza alá érik a vetés: hát nem hallotta kend komám uram, hogy szarvai, meg lólábai vannak?!”

„Ne beszéljen! No már akkor ugyan át nem lépi határunkat; lóra ültetjük a fiatalságot s túlادunk rajta, ha pedig nem akar szép szerével tagulni, majd kiszoritjuk belőle a lelkét, ha még annyi is van neki!”

Illy rosz véleménnyel volt ez, alnok lelkésztől elámitott földnép.

Bent a helységben is mindenki talpon volt, s mint ilyenkor történni szokott, apró csoportokban összegyűltek a komámasszony- s uraimék, s összeütve fejüket, nagy bölesen tanácskoztak a holnapi napról. Beszélt ez is, az is, s száz szónak mi volt a vége? — semmi. Többet végeztek a birónál összegyűlt vének, mert ezek meghányva vetve a dolgot, abban maradtak végre, hogy hát a jezsuitának kereken el kell tiltani a bejövételt, s ha szép szóra nem hajtana, erőt használjanak ellene.

A sok készülés közt egyszer csak itt termett az éj, s mindennek véget vetett, mert a fáradt lakosság fékhelyét kereste fel, hogy új erőt mérítsen alvással a holnapi nagy napra. Nagyobb

*) Kazy Hist. Univ. Tyrnav. 1731. 249 Japón.

Európa, Ázsia, Afrika, Éjszak-Amerika, Dél-Amerika, Australia, Magyarország és Erdély. Minden földabrosz egész ivnyi nagyságu, rajta a fővárosok, a nevezetesebb városok, az országos határok külön jegyek által, a szárazföld s a tengerek határai, valamint a folyamok is külön színekkel vannak kifejeelve. Ajánljuk az elemi s reál-iskolák használatára. Ára füzve 48 kr. p. p.

Földváról a következő szép s nemes tetről szóló bizonyosságot vettük. „Alulírottak hiteles bizonyosságot teszünk arról, hogy főtisztelendő Eged Antal apát és plébános ur, pappá lett fölszenteltetésének ötvenedik évét betöltvén, minekutána mártius havában esenedesen az Istennek hálát adott hozzája mutatott nagy kegyelmeért, a vele járni szokott ünnepélyes szertartást és lakomát, melly csak néhány óranyi élvezetet adna, kétszáz pforintnak városunkban készülöben lévő gyermekóvoda alapításárai letételével megváltván, számtalanok javára örök időre használni kívánt. Kelt D.-Földvárrott 11-ik május 1853. Nagy János, m. k. város hites jegyzője. Heizer Ignác, m. k. város bírása és Tanácsa.“

Tartsa Isten az években és érdemekben gazdag apát s plébános urat még számos évekig viritó egészségben.

Folyó évi augusztus 1-jére Csallóközi-Somorjában egy magyar ajku, praeparandiát végzett, a hegedű- és éneklésben gyakorlott altanító kerestetik, kinek szállás és fütésen kívül 300 vrt. fizetése, ezen kívül a magán órai tanítás szinte 60—70 frtot. jövedelmez. Tudakozódhatni bérmentes levelek által május végeig I. I. főtanítónál.

A jó és olesó könyvkiadó társulat új tagjai:

Pécsi megyében: Nagykeri Seitovszky Márton, pápai Krisztus rend vitéze. Gruber Ede pécs m. alap. pénztár ügyvéd. Nagy István, uradalmi számtartó. Almási özevgy, Koronay Lajos nő szül. Strobl Ludovica asszony. Özevgy József Péter szül. Zöld Anna asszony. Megyesi Somogyi Karolina kisasszony. Spiltiner János, sz. Gyenisi pléb. Arvay Sándor, dardai plébános. Sultz Bálint, bellyei pléb. Szűjjártó Ferencz, garéi pléb. Rész József, bogádi káplán. Mede János, aranyozó. Vass József, uradalmi tisztartó. Egri megyéből: Miskoleczy József orvos Ónodon. Venczely Mihály mályi pl. Az egri nagy gymnasium. A següdsi egyház kerület (Somogyban) Mohácsi kerületben: Pliczner Lőrincz kéméndi pléb. s bölesészettudor.

Schwarzenberg herczeg, prágai bibornok- és herczegérek főmagasságának, mint a középafrikai katolikus missio segítése miatt alakult Mária-egylet védnökének folyamodására ő szentsége, a pápa 1852-ik év december 5-éről kelt brevében a Mária-egyletnek mindazon bucsukat engedélyezé, mellyeknek a lyoni egylet örvend.

E bucsuk következők:

I. „Teljes bucsu a szent kereszt föltalálása és (különösen a Mária-egyletbeliek számára) a Kisasszony ünnepére; egy egyszeri havi bucsu, mindenik tagtárs tetszésétől függvén önrészére a nap kitüzése, azon föltétellel, hogy a kiszabott imákat azon hó minden napján elvégezze. E bucsu megnyerhetésére multhatlanul szükséges: igaz töredelem, szent gyónás és áldozat, s a missio kápolnája vagy szentegyháza, ha t. i. bir illyennel, ha nem a plebánia szentegyházának ajtatos látogatása a végett,

hogy ott forró imával esedezzék Istennek az anyaszentegyház jólétéért, a szentséges atya szándéka szerint. A beteg vagy gyengélkedő tagok a plebánia-szentegyház látogatásától fölmentetnek, mindazáltal azon kötelezettség alatt, hogy mennyire lehetséges, gyontató-atyjok böles utmutatása szerint minden egyéb föltételt teljesítsenek.

Olly helyeken, hol az egylet még nem áll fön, e látogatás tetszés szerint akármellyik szentegyház- vagy kápolnában végeztethetik.

II. Száz napi bucsu, valahányszor valaki a kiszabott imákat töredelmes szívvel elvégzi, a missiót alamizsnával elősegíti, vagy a kegyesség és keresztény szeretet egyéb jóságos cselekedeteit gyakorolja.

Továbbá a népek tudtára adandó, hogy a missio alamizsna és ima által fog föntartatni. Az ima egy mindennapi „miatyánk“ és „üdvözlégy“-ből áll ezen mellékfóhászsal: „Szüzanya Mária, mennyország királynéja, könyörögj a szerencsétlen afrikaiakért: hogy Krisztus igéreteinek részeseivé legyenek.“ Az alamizsna évenként legalább egy ezüst forintra rugjon.

A becsi Severin-egylet Aldozó-Csütörtök napján ajtatos körmenetet rendezett Bécsből Klosterneuburgba, hálaadásul Ó. es. kir. Apostoli Felsége szerencsés megmentéseért az életveszélyből. Majd 4000 minden rendű és rangu ember vett részt az ajtatoskodásban. A menet 5 1/2-kor indult ki a Sz. István templomból, 9 3/4-kor érkezett Klosterneuburgba, hol Holzapfel ur megható sz. beszédet, utána pedig a mélt. tábori püspök ur ünnepélyes sz. misét mondott. Sz. mise után a Severinus-egylet ujoncz-iskolájába járó ujonczok szerencsések voltak Lajos Föherezegnek, Ó. es. kir. Apostoli Felsége legfiatalabb öccsének, ő es. kir. Fenségének költségén a postaház kertében megvendégeltetni. 1 3/4-kor a harang már ismét templomba hívta az ajtatoskodókat, kik a sz. áldás vétele után a legszebb renddel 7-kor Sz. István templomba visszaérkeztek.

Kegyess adományok. A sz. gyermekégi társulatnak kenyéri plebániából és kecskédi fiók-egyházból 4 fr. 22 kr. gödöllei hívek 2 fr 48 kr. dányi hívek 1 fr 12 kr.

A jeruzsalemi sz. sír őrcinek. Az ujkigyósi hívek 2 fr 12 kr.

Figyelmeztetés. Örömmel tudathatom megnyugtatásul „Manuale musico Liturgicum“ című művem mélyen tisztelt megrendelőivel, miszerint fennevezett könyvem mind a két nyelvében t. i. latin-magyar, s latin-tól kiadásban teljes bevezése felé siet; s egyszerűsmind több rendbeli kérdezősködére van szerencsém válaszolni: hogy benne a szertartásokat illető rubrikák mindenkor a nép nyelvén is felvilágosítva, és a szükséges énekek orgonára hangjegyzve találtatnak. Különben is a munka főtisztelendő Danielik János kanonok ur által kiadott Emlék-könyv 1-ső kötetének végén, Irodalmi értesítőben egész terjedelmében közölve volt. Eger május 5-én 1853 Zsasskovszky Ferencz, egri székesegyházi karnagy.

Kiadja „a jó és olesó könyvkiadó társulat,“ szerkesztő BLÜMELHUBER FERENCZ.

Pesten 1853. Nyomatja LUKÁCS LÁSZLÓ, országot 6. sz.

biztosság tekintetéből azonban kirendelték a kis bírót néhány esküdtel éji örökül, nehogy valamikép éjjel találjon jönni a félt jezsuita; csak hogy ezek miatt akár harmincz is bátran bejöhethetett volna, mert mindjárt az éj kezdetén betértek a kocsnába, hogy egy két hörpentséssel fölbátorítsák magukat éji foglalkozásukra, és véletlenül ott felejtették magukat a kocsnában, egész világos viradtig.

A helységben minden néma már, mindenki alvásra hajtá le gondterhes fejét; csupán egy, a többtől nagyság- és szépségre egészen elütő háznak ablakain látszik még halvány mécsvilág. Bent a szobában kerekded asztalka körül férj és nő ül beszédbe merülve; mennyire a mécsvilágnál láthatni, a szoba esinosan, mondhatni gazdagon van butorozva; minden oda mutat, hogy gazdag, előkelő család lakja; a nő beszédmodora s egész tartása lenéző gögőt árul el, míg a férj minden szava s mozdulatában kedves szelidség mutatkozik.

„Látod édes férjem, szolt a nő, igen nagy örömet szereznel nekem, ha holnap hajnalhasadtával Tokajba rándulnál, s elhoznád az ott lakó rokonomtól rég ígért ajándokot.“

„De miért hogy épen holnap menjek oda? kérdé a férj, hiszen tudod, most gazdaság után kell látnom.“

„Ej, majd elvégzem én azt helyetted.“

„Hagyd azt; nem neked való, s aztán bár mennyit néznél is utána, még sem fog úgy menni a munka, mint ha én látok utána.“

„No de egy két nap nem a világ s kedvemért, gondolom, e csekélységet megtehetnéd.“

„No jól van, elmegyek.“

E beszéd után jó éjt kívánva egymásnak, elváltak.

„Hála Istennek, mondá szobájába érve levetkőzés közt a nő, csak hogy férjem el tudám távolítani hazulról, mert ő a holnap jövendő jezsuitától még elesabította volna magát.“

Elmult az éj, a hajnal bibor fényével elönté a vidéket, a mezők madarai magasan repkedve zengék el reggeli dalukat, minden életre viradt. A helység lakosai is elhagyák fekhelyüket, s ujjult erővel foghattak volna napi munkájukhoz, csak hogy az most kinek sem jutott eszébe; mert a tegnapi gondolatok is felébredtek velük. A fiatalság lovait szerelé föl, hogy a közelgő jezsuitának ellenállhasson. A tegnapi est óta kocsnában ült kisbíró is elékerült, s a bírónál összegyűlt nemes tanácsnak nagy büszkén elmondta, miszerint a mult éjjel egy lélek sem lépte át a helység határát.

Feszült várakozásban mult el néhány óra: a lakosság közül néhányan már kételkedve csavarak fejüket, s egymás közt sugdosták: hát ha hamis a tegnapi hallott hír? Azonban kétségük nem soká tartott; mert rövid idő múlva erős porfelleg emelkedett fel az utról, melly mindinkább közelgett a helység felé. No volt most zavar, mint ha csak fejükre gyújtatott volna a helység. Az anyák elrejték gyermeküket, a fiatalság lóra pattant s kivágtatott; mindenfelé haszontalan lőtás-futás; a bíró az összes tanácsosal a helység végére állt, hogy tekintélye által hasznára lehessen. Végre eljött a kalocsai érsek testvérének, Pethő Lászlónak néhány huszárjától kísért jezsuita; a bíró uram azonban e kísérettől meg nem ijedt, hanem eléjük ment, s hivatalos állásba helyezvén magát, nagy komolyan így szolt:

„Uraim! én az egész helység közmegegyezése- s kívánatából ezennel ünnepélyesen megtiltom a jezsuitának a határunkonai átlépést.“

„Kegyelmetek mit sem tilthatnak meg, felelt a huszártiszt, e helységben katolikusok is is laknak, s ezeknek szükségök van papra, s egyébkint is senki sem köteleztetik, ha nem akarja, a jezsuitát hallgatni.“

„En kegyelmeteknek semmi rosztat sem fogok okozni, szolt közbe a jezsuita, s csak kérem, egyszer engedjék meg, hogy templomukban szónokolhassak, s ha azután is fogják óhajtani elmenésemet, akkor engedni fogok kívánságuknak.“

E szelid szavak jó hatással valának a körülállókra, s rövid tanácskozás után kívánsága teljesített. A huszárok tehát eltávozván, a jezsuita egyedül, minden védelemtől megfosztva s csak Isten segélyébe bízva, egyenesen a templomba ment, melly zsúfolásig telve volt hallgatókkal, kiket nagyjából kivánság vitt oda. A jezsuita szószekekre lépett, már egész személye kedves hatással volt a jelenlevőkre, mert ezek a várt ijesztő helyett, egy szelid ősz embert láttak maguk előtt, kinek szende arcvonásairól csupa jóságot lehetett leolvasni, hát még mikor beszélni kezdett! Ugy-e láttatok már atyámfiai? No hogy ne láttatok volna? hogy néha a setét felhők összetornyosulnak, s mintha csak összebeszélnének, neki állnak a napnak s el akarják homályosítani; de mit használ haszontalan erőlködésük? Egy kis ideig még csak mennek valamire, de utóbb is a nap kerekedik felül; mert sugaraival keresztül tör rajtuk.

Úgy történt most a lizkai templomban is; mert hát először a benn volt nép is csak úgy mogorván, csak úgy akarom is, nem is, forman hallgatta a jezsuitát; azonban ennek hatalmas

szavai nem sokára szívükre hatottak, s elszéleszték a tiszteletes uram által beléjük oltott előítéletek felhőit; de hogyan lettek volna hathatóságok szavai? Hiszen az ő szavai sz. hitünket hirdették; már pedig arról írva van, hogy mélyebben hat, mint a kétélű kard! A sz. beszéd el lön végezve; a nép mélyen meghatva indult ki esendben a templomból, s az előbbi gyűlölet helyét olly szeretet foglalá el, hogy elfeledve a tiszteletesnek ígért abbéli fogadásukat, miszerint a jezsuitát hallgatni nem fogják; most maguk kérék fel, hogy holnap s azután újra tanítsa őket az örökélet ígéire. Egy jelenvolt tanácsos pedig hazaérve, kikergeté hazából az épen ott volt tiszteletest, s kijelenté, miszerint többé nem ennek alnokságait, hanem a jezsuita által hirdetett örök igazságokat fogja hallgatni. Illy hatalmas van sz. hitünknek!

Találkoztak ugyan, mi tagadás benne! néhányan, kik vakságukban megmaradtak, s a jezsuitát, látva, hogy annyian követik, még inkább gyűlölték, hitünket nyilván kigunyolták; no de hol az a tiszta búza, melly között itt ott konkoly ne volna? E vakságban megátalkodottak közt volt a főlebb leirt nő is, ki annyira ment hitetlenségében, hogy nyilván kinevelte a jezsuita által megtérteket, mert, ugy mond ő, egy jött ment fekete esuhástól el hagyják magukat bolondítani; de e gonoszságáért keservesen bűnhődött. Ő tudniillik, hogy e bálványimádót, így nevezte a jezsuitát, ne legyen kénytelen hallgatni, betegnek tetette magát s ágyba feködt; egy alkalommal hallván, mint hja a torony harangja Isten házába az élet ígéinek hallgatasára a híveket, a körülállókhoz fordulva, nagy megvetéssel monda:

„Bár soha se halljam többé ez utált harang hangját.“

S ime! kívánsága rögtön teljesült. — Egész testében göresök húzódtak végig, szemei elhomályosultak, arczáról minden csep vér elenyészett, ajkai elkékültek, homlokán halálveríték gyöngyözött, tagjai megmerevedtek, s csak e szavat tudván kinyögni „hugom“ testéből kiköltözött szerencsétlen lelke. *)

Igy bünteti Isten néha rögtön a gonoszságot! Szerencsétlen kimulása intő például szolgált a lakosságnak, s annál többen tértek át az egyedüli igaz hirtre. Isten megáldá a jezsuita működését, sz. malasztjának harmatjával öntözé a szívbe oltott ígéket, s azok megtermék gyümölcsüket. Hogy pedig mennyire terjedt el sz. hitünk, leg-

inkább kitetszik abból: hogy a körülfekvő faluk lakosai is seregesen tódultak Liszkára, hogy lelük javát eszközöljék.

* * *

Az ég, felhőiből bő könnyeket hullatott a szomjas földre; a nap sirva áldozott le, s helyébe csak félve jött fel a hold, mellynek halvány világát a sűrű alantjáró nehéz felhők csak rövid időközre bocsatak a mély setétségelepte földre. A helyet nem ismerő alföldi gazdag rónakon bömölve nyargalt végeig az éjszaki szél, földig konyitva le maga előtt a gazdagon telt kalaszokat; a számtalan vad szárnyasokkal telt nagy kiterjedésű nádasok sivitva hajoltak meg előtte, mintegy elismerve fölsőbb hatalmát. Ki szeretne illy barátságtalan időben, s hozzá még éjjel, kint szabad ég alatt tévelyegni? Ejjél nem messze lehetett már, midőn két hallgatag, beburkolt alak nagy léptekkel sietett a Tiszához s ott egy keskenen állt csolnakba léptek. Egyikük mind két kezébe egy evezőt fogva, gyorsan hajtá a keskeny lélekvesztőt, míg a másik a csolnak orrába huzva magát, gondolataiba mélyedt. Ki lehet e két egyén, ki illy barátságtalan időben keskeny csolnakon a Tisza hullámaira bizza magát? mert hát hóbertos egy folyó ám az a Tisza. Ollyan az, mint az óllból kiszabadult telivér mén; jó darabig egyenes irányban haladnak nyilsebességgel hullámai; azután mintegy megbanja az eddig követett irányt s egy keskeny földrészt hagyva maga közt, rögtön visszafordul azon tájra, mellyről jött, ugy hogy az ember órákig hajózhat rajta s maga sem tudva hogyan, mindig csak azon egy vidéket látja maga előtt; máskor meg kedve kerekedik, s összevissza futkossa pajkos hullámaival jobbra balra a vidéket, azután többhelyt mindenféle, egész a vizszinéig érő s örvényt képező fátörzs- s szikladarabok vannak benne elrejtve, ugy hogy az ismeretlen, vagy vigyázatlan csolnakos egyszerre csak azon veheti magát észre, hogy nem ő van a csolnakban, hanem a csolnak ő rajta.

Ki tehát e két egyén, ki mindemellett is éjnek idején a Tiszára szállt? Az, kiről mondam, hogy a hajóorrába huzva magát, gondolataiba mélyedt, nem más, mint a Liszkan latott jezsuita! Hogyan került illy körülmények közzé? Az emberek gonoszsága által. Midőn Liszkan javában hirdeté Isten országát, egyszerre csak hire jött, hogy Boesckay kitüzte a forradalmi zászlót. Gondolhatjátok, mint kerekedtek felül e hirre a liszkai Calvinisták, s mind addig nem nyugodtak, míg a jezsuita nem távozott, s miután méltán fél-

*) Kazy Hist. Univ. Tyrn. 1737. 235 lapon.

hetett bosszúvágyuktól, alattomban ment el, mint láttuk éjnek idején, a velejött esolnakosra bízva magát, kit magához hünek gondolt; azonban mindjárt fogjuk látni, mennyire esalatkozott benne. Az idő haladt, a sajka repült; nem messze voltak már útjok czéljától, Tokajtól. A jezsuita most hirtelen felébredve gondolataiból, maga körül tekint; nem messze előttük látá a folyam habjait egy kiálló fatörzs miatt örvénnyé átalakulni, midőn a keringő habokat nézegeté, nem kis meglepetéssel veszi észre, hogy utitársa ez örvény felé igazítja a sajkát.

„Hová tart avval a esolnakkal földi⁶, szólítja társát.

„Bizza azt csak rám tisztelendő uram, jobban értek én ehez“ felelt a kérdett, s szürke apró szeméből olly kárörömmel nézett a jezsuitára, hogy ez akaratlanul összeborzadt. A sajka az örvénybe ért s most letevő társa az evezőket s a folyamba ugrott, mielőtt e szavakat mondá: „No jezsuita, hadd lássuk, mit tudsz“ s kiuszott a partra. A gazember! tehát vízbe akará fojtani a jezsuitát. A sajka most nyilsebességgel haladt a keringő hullámoktól sebes körben forogtatva a kiálló fatörzsnek, melyen bizonyára ezer darabra fog összezuzatni, a jezsuita veszte bizonyosnak látszék. Azonban Isten esodalatosan megmenté hü szolgáját. A fatörzstől jobbra egy szomorú fű ereszté le a vízbe gallyait. A sajka most utósó körét tette meg s a jövő perczben a fatörzsön vala összezuzandó. E végszükségben magát Isten kegyeibe ajálva, a jezsuita kiugrik a sajkából az említett fű felé olly ügyesen, hogy annak galylyaiba fogózkodhatott. Alig tevő azt, midőn háta mögött erős receség volt hallható, megdöbbenve néz vissza s im a sajka apró darabokra tört össze. Ha egy perczel később ugrik ki, menthetlenül veszve van! . . . *)

Nem sokára Tokajban volt, de itt sem volt maradása a protestansok általi üldözés miatt. Kocsin hajtattott ki tehát e városból; azonban új veszélyek várakozottak rá. Alig hagyá maga után Tokajt, midőn néhány, a lizkai Cálvinisták által felbérelt egyén állta útját, s vad karomlások közt akarák lehurezolni kocsijáról. Azonban itt is megvédé őt Istene. A rablók főnöke ugyanis hirtelen földre zuhant, s bár mint erőködött, nem birt felkelni, segíték őt társai; hiába! megsem mozdulhatott, mintha csak lelett volna szegezve. Megbőszülve ez eset miatt egyik társa, kardjához kapott, hogy vele a jezsuitát legyilkolja; de bámuljatos! minden erőfeszítése daczára sem birta azt

*) Kazy főlebb említett munkájának 236 lapján.

kihuzni hüvelyéből. Istennek illy kézzel fogható intésére megszeppenve bántatlanul hagyák elmenni a legyilkolni szándékolt jezsuitát; kit protestansok végül egy hidról a folyamba akartak letaszítani; de itt is szerencsésen megmenekülve sok viszontagság után Krakóba, innen végre szülőföldére ért. *)

Aldjátok e derék férfit, s tanuljátok meg tőle: mint kell sz. hitünkhez jó és rossz körülmények közt egyaránt hiven ragaszkodni.

K n a u z Nándor.

Mit tehet egy jó asszony.

(Vége.)

„Te vagy kedves férjem?“ szóla Mari búsan. De azon pillanatban idegen alakokat vett észre mellette. Valami bizonytalan aggodalom vett erőt rajta, hogy ezeket majd becipeli Miska a házba. „Oh, csak egy pillanatig várj!“ kiált esdve Mari, „mindjárt kinyitom“. Selkezdett a legnagyobb sietséggel öltözködni, hogy a vad fiézkök előtt mégis tisztességesen megjelenhessen. Azután remegve az ajtóhoz ment, világgal kezében, hogy beeresse férjét.

Miska a nélkül, hogy üdvözlőné őt, kijelenté előtte elég nyersen, ámbár erőködve, hogy néhány jó barátot hozott magával, kik szinte beakarnak jönni. Mari, noha vérző szívvel, egész nyugodtsággal és nyájas szavakkal kéri a férfiakat, hogy menjenek be. Előre ment durva szemtelenséggel Ivó Janesi: Mari arca elhalványult látásán, hisz tulajdonkép ez döntötte házat szerencsétlenségbe: őt követte a gaz kópé BúcsPeti, alázatos képpel, kinek szokott, léha szemtelensége a nemes lelkü asszony látásánál semmivé lenni látszott; Mari belépékor elfordítá arcát, mintha legyőzhetlen undorral telt volna el; azután még Vastag Tamás lépett be; Mari megdöbbsent. Jó reggelt mondva nyájasan, épen mentegezni akarta az illy késő éjjeli látogatást, midőn Miska, kit a jelenet kintott, és ki minden erejét összeszedte, nehogy „gyöngének“ láttassék, feleségének parancsolá, világítana előre a szoba felé, majd ő bezárja az ajtót. Mari hallgatva engedelmeskedett szíve egész szerelmével, és megsértett s bantott becsületérzésének egész fájdalmával. Angyali nyugodtsággal hívá a gyönyörű csoportot, hogy kövessék őt, letette a világot, s

*) Ugyanott 237 lapon.

azonnal begyújtott a kemenczébe, azután elment a pinczébe, egy korsó italt hozni. Mig ő jelen volt, egyiknek sem vala bátorsága egy szót szólani, annyira hatott reájok a sanyargatott asszony nyugodt, odaengedő föllépése, ki külsőleg egy vonással sem mutatá, minő nagy keserv gyöttri kebelét. Csak miután ez a pinczébe távozott, kezdett Miska ismét dicselkedni, milly jól szoktatta feleségét, hogy ő ur a házban, s több efféle balgaságot beszélt. A hang azonban, mellyen szólott, eléggé elárulta, miszerint hiu szemtelenségét épen nem kell oly komolyan venni. Mind a négy az asztalhoz ült. Tamás épen Miskával szemközt, kinek figyelmét különben Miska egy szava, és a szegény Mari egy mozdulata sem kerülé ki, midőn Mari belépett és a tele kanecőt az asztalra tette.

„Most még egy kissé lakomázni is akarunk“, szölt Miska erőltetett vígsággal. „Mari, készíts hamar szalonnás rántottát; mi éhesek vagyunk! S nem is jövünk oly hamar össze többé. De siess Mari“.

„Mindjárt meglesz kedves férjem“, vizonzá Mari, s a konyha felé indult, hogy a kívánt dolgot azonnal elkészítse. Miska, miután Mari eltávozott, csaknem diadalmasan nézett maga körül, mintegy büszkélkedve megnyert fogadásán. De tekintete csak bámészarczokkal találkozott; csak Vastag Tamás maga nézett rá oly erősen, hogy szinte zavarba jött. A párolgó rántotta nem sokára az asztalon állott. Miska szétszeldelte azt, s feleségét maga mellé ültette. A kanecő ezalatt kézzől kézre járt, csak Tamás nem akart inni. Ő nem vevé le szemeit a halvány szenvedő asszonyról, és egy őszinte szív egész ügyességével vizsgálta arczvonásaiban lelke mérhetlen bánatát. — Ha valaki Tamást szemügyre vette volna, mig Miska vig kedvre eröködött, és a más kettő is megereszté sületlen elménczkedését, némi sajátos nyugtalanságot vett volna rajta észre, melly szívéből fejébe s fejéből szívébe szállott, úgy hogy olykor szinte megrázkódott. A sütemény még nem vala fölemészttve, midőn az üres kanecő Miska kezéből Mariéba vándorolt, azon parancsesal, hogy azt újra megtöltse. Hallgatva emelkedék föl a szegény asszony nyájas képpel, de megsebzett szívvel s méne a pinczébe. Midőn az ajtót nyitá, Tamás megpillantá esillogó könyeit. Tovább már nem birt magával. Székét közelebb rántotta az asztalhoz, s egy ideig szikrázó szemekkel nézett Miskára. Miska meghökkent. A szó elhalt ajakán. Ugy érezte magát, mintha ítélet előtt állana.

„De már én most, Miska, neked egyszer mindenkorra megmondom“, kitört Tamás előbb

mérsékelt, azután dörgő szavakkal, „hogy te egyike vagy a legsemmirekellőbb gazembereknek, kiket valaha életemben láttam, egy gazficzkó, ki nem érdemli, hogy a föld hátán járjon! Lásd, Miska, én azt neked most itt saját házában akarom előterjeszteni, s azután soha többé nem fogom e ház meggyaláztatását elősegíteni. Én téged jól ismertelek Miska, midőn derék szüleid halála után egy szegény, elhagyatott fiu voltál, ki könyörületből élt. Utóbb is ismertelek, vig voltál, de nem rosz, és örvendettél volna, ha életed napzámban tölthetted volna. Ki tett emberré tégedet, ki segített fel, és mentett meg minden gondtól? Ismered-e még Miska a menny-asszonyt, kit az oltárhoz vezettél, mit hordozál akkor szivedben, mit ígértél szent esküvel Istennek? Most már feleségeddel nem jársz karon fogva a kertben és a mezőn, sem a templomba; de sanyargatod azon asszonyt, melly neked oly szívet ajándékozott, mellynél jobb nem találkozik hét vármegyében; elveted magadtól a szeretetet, melly nagyobb, hogy sem valamellyikünk vele dicsékehetnék. Te odakünn kérkedel. Mivel? Alávalóságoddal. Avagy nem gonoszság-e az, melly inkább bitófát érdemel, mint e süteményt, hogy derék feleséged éjjel nappal elhagyod, hogy a kocsmában dözsolhess; hogy nem csak pénzt és vagyonát a legalávalóbb módon elpazarlod, mig ő koldusbotra jut; hanem azon kívül szívet, mellyre te igazán méltó nem vagy, halálra kintod, inkább sanyargatod, mintha mellébe rögtön golyót lőnél? Halljad Miska!“ és Tamás fölállott, a széket, mellyen ült, hátratulván; Miska meghunyászkodott s mindinkább halványult, a többinek csaknem elállt lélekzete; „én sem vagyok olyan, mint lennem kellene; én is kelletnél többet guggoltam a kocsmában; de miért? Az én feleségem nem tud egyebet, mint a legkisebb vétség miatt szidalmakra fakadni, és ezen egy éjért, mellyen én viselkedtem tanuja akartam egyszer lenni, napokig nem hallok majd jó szót. De neked feleséged van, melly inkább hasonlít egy angyalhoz, mint sem te emberhez, mellyhez hasonlót messzeföldön nem találhatni. És miután te három napon át“, folytató Tamás, „ezen asszonyt bú, gond és aggodalomban hagyád és szemeiből több könnyet facsarál, mintsem te valaha életedben irtal: még oly alaváló, szemtelen és gaz vagy, hogy feleséged szívjóságára fogadást tész, és e szegény, legyalázott asszonyt késő éjszakan kerekely társaid elé állítod látványul, bennünket ide cipelsz, hogy lássuk, milly szemtelenül tudod saját házádat meggyalázni, s minő kegyetlenség-

az áldás és boldogság is visszatért a hanyatló házba.

Megtartotta-e Miska fogadását igazán?

Igenis, megtartotta és pedig olly szigoruan, hogy azon naptól fogva soha többé nem lépett a koresmába és soha kártya nem volt kezében. Másnap t. i. Miska először szégyelte valójában eddigi rüti életmódját s jó feleségétől egész komolysággal kért boesánatot vétségéiért, azután pedig egész háznépe előtt megbeesülte feleségét mindazon figyelem által, mellyet iránta csak mutathatott. S eselédjével is emberségesen bánt, úgy hogy mindenki látta, miszerint Miskából egészen más ember lett. Ez nagy figyelmet és sok beszédet okozott, bár igazán senki sem tudta, miként történt az egész. Mert sem a korhely Jancsi, sem Búcs Peti nem mert szólani. Tamás is hallgatott, — és volt oka hallgatni. S midőn következő vasárnap Miska ismét Marija mellett ült a templomban, és pedig olly magatartással, minőhöz a nép szokva nem volt, bár minden jóra való keresztényemberhez igenis illik, a népek csaknem többet néztek Miskára, mint az oltárra. Sőt midőn a következő vasárnapok egyikén a sz. mise után Miska Marijával együtt szép esendesen s áhitatosan járultak az Oltári szentséghez, mintha csak menyegzőjök napja volna, Miska és Mari szemében ragyogó könyecseppek állottak, az egész község láthatólag meg volt indulva, és a padokon állottak az emberek, gyermekeiket fölemelték, hogy ezek is lássák, miként tart a bünös penitenciáját. Marit pedig áldották a falu minden asszonyai s igazán becsülte őt minden jó férfi. Miskát meg a becsületes emberek csaknem jobban szerették megtérése után, mint annakelőtte, mikor még völegény volt. Mert csak most mutatta magát igazán becsületes embernek.

Midőn Miska Marival a templomból kilépett, Vastag Tamás künn várta őket. Egy szót sem szólt, de Vastag kezét Miskának nyujtá, ki hálaosan nyujtá oda a magáét, mellyet Tamás megrázott, miként megrázni szoktuk barátunk kezét. Mari is kezét adott Tamásnak s férjére mutatott, mintha Tamást Miskájával újra igazán kibékíteni akarná. Azután házába vezeté Tamás a házaspárt, s reggelizett velük, felesége meg, a zsembes Örszi, sirt örömeben Mari boldogságán. Azon idő óta barátság köttetett e férfiak és nők között, valódi, józan keresztény barátság, minő gyakran jó cselekedetek áldásos következése szokott lenni. Ezen barátság használt Miskának, mert Tamás egész helyes gazda volt; és Mari is meghálalta azt Tamásnak, mert nyájas szelidsége a zsembes Örszit is valódi női szelidségre tanította meg,

és tettel megmutatá neki, miként kell egy jó asszonynak bänni a férjével. A két család házában gyakran vig atyafiságos ünnepélyek tartattak, s örvendettek a jónak a házi tüzhelynél, mellyenél drága virágok tenyésznek. Természetes, hogy fölötté gondosan kell ápolatniok. Így lett Mari boldog nővé.

De most Mari alkalmasint kormánya alá vette Miskát, amugy asszonyok módjára. Hisz ő meggyőzte őt, és a győzötteknek úgy kell tánczolniok, mint a győző lütyül. Nem jutott-e valljon a papues uralomra? Épen nem. Mari a multat csak legnagyobb kényszerültség esetében emlité föl, soha nem panaszlá be a kiállott keservet, soha férje előtt nem hozta föl, mennyi könyveket sirt miatta, soha mutatni nem akarta, hogy ő neki most úgy cselekednie kell, mint Mari akarja; hanem ő azután is igazán szerette férjét, s azért azt nem fogja gyötörni. A megtérés kezdetén igen is gondosan bánt férjével és mindent eltávolított, a mi nekie ártalmas lehetett volna, és ollykor, ha Miskán ismét valami darabosság föltűnt, tekintete bús nyájjassággal nyugodott rajta; de Miska alig nézett felesége szemébe, midőn ismét egyenesen állott jó föltételei s jó akaratában, s megtette, a mi igazságos. Így becsülte Mari meg férjét, s azért mindörökre megnyerte. Házát többé nem érte szerencsétlenség; mert „boldog nem csak a férj, kinek jó felesége van“; de a szeretet s az áldás ott sem fogy ki, hol egy igazán jámbor anyának keze kormányoz.

Katholikus hitelet

XXVIII.

Mária-Gyűd. A Kath. Néplap becses olvasói előtt ismeretes már e sz. hely, a Bold. Szűz különös tisztelete, és szent képéhez bizalom szülte bucsujárásról. A mult évben Aldoától Pünkösöd másnapig bezárólag 30,000 keresztény zarándok gyont és áldozott itt. A jelen évben szinte megkezdettek már az ajtatosságok, és Urunk menyemenetele ünnepén kitűnő számmal voltak a Bold. Szűz tisztelői, kik távolabbról ide vándorolván, egyszersmind a penitencia és Oltári szentségben is részesültek. Megemlítendő itt, a t. sz. Ferencz rendű atyák buzgalma, kik három nyelven hirdetik az Isten igéjét, annyi sok ezerre menő léleknek szolgálhatják ki az üdvösség szeréit, és mindenkép törekednek szép hivatásuknak megfelelni. Most még ezuttal egy fontos körülményt is kívántunk fölmelegíteni, ugyanis ha valahol, különösen illy nagy számú buzgalkodók összejövetele alkalmánál szoktak bizonyos könyvárulók megjelenni, kik minden lélekisméretet félre téve, esekély anyagi haszonért olly tartalmu imavagy más című hitkönyvecskéket csempésznek be az

együgyű s tudatlanok közé, melyekből aztán több kár, mint haszon háramol reájok, a kath. hitnek pedig lealacsonyítására szolgálnak. Az elmúlt évben véletlen nekem is jutott birtokomba egy ilyenféle imapéldány, a címe „Tobiás áldása;” — „Mennyei hét zár”, mely az említett hely környezetén több kiadásokban árutatott el: miután már az ilyenek némelyeknél rágalomra, másoknál babonáságra adnak alkalmat, a kinyilatkoztatott mennyei sz. igazságoknak pedig nagy lealacsonyítására válnak, azért az illetők figyelmét méltán föl hívják s igénylik. Részemről óhajtanám, hogy a jó és olesó könyvkiadó nagyérdemű társulat, főleg illy nevezetes helyen, hol keves idő lefolyása alatt két-, háromszázezer keresztény kath. lélek fordul meg, egy megbízott egyént tartana könyvei elterjesztése végett. Mert hiszen, alig zárandokol ide egy édes- vagy keresztanya, ki gyermekének, avagy más valaki honosinak bucsuajándokul legalább is egy képet, vagy imakönyvecskét haza ne vinne; és e szerint míg egyrésztől mindenki könnyeden jutna a jó és olesó könyvekhez, másrésztől amazok háttérbe szorítottának, mert nem sok fölvilágosítás után, remélni lehetne, miszerint minden vallásosan érző előtt, a társulati könyvek fognának birni előnnyel, és ez által egyszermind a visszaélések orvosoltatnának.

+

XXIX.

Nyir-Báthor. A nyir-báthori rom. kath. hívek e f. évi febr. hó 14-én Istenben boldogult nt. Kiss Reinald minorita rendű lelki atya iránt, ki mint segéd lelkész a nyirbáthori szentegyházban tíz évek folyama alatt lankadatlan buzgósággal hirdette Isten igéjét, számtalannak lelki üdvére és épületére, és ugyanazért, mint valódi népszónok mindenkinek szeretetét s tiszteletét kivívta, örökös tisztelet és háladatosság jeléül, sírját egy esinos készítményű vas kereszttel díszesíteni kedves kötelességüknek tarták, és ezt a mult hó april 10-én teljesítették is, az említett díszes keresztet sírja eleibe valóssággal fel is állítván. Miért is kívánandó, hogy az illy buzgó híveket, kik lelki atyjuk iránt illy hálás emlékekkel viseltetnek, az Isten sokak példájára buzgóságukban erősítse, hálás emléküket vegye kedvesen, és jutalmazza mennyekben.

Különfélék.

A keleti katolikus missziók felsegélésére a bécsi comissariátus utján bejött 1851-iki husvétől egész 1852-iki husvétig 25996 frt. 15 kr. p. p. A kiadás ellenben 38,977 frt. s 9 krt. tett p. p. A hiány a mult évről fenmaradt összegből pótolatott. A kiadásban a legfőbb tételek ezek: a jerusalemi sz. sir mellett levő templom s kolostor helyre állítására 10,000 frt. p. p. Az ausztriai tartományból származott sz. Ferenczieknek a sz. földön eltartásaért

4800 frt. n. Cyprus szigetében Lárnakában épülő sz. Ferenczi kolostor teljes kiépítésére 5000 frt. p. A kairói plebánia s kolostor templom építésére 6000 p. frt. A Nil partján Cafer-el-Zajadban épülő kápolna s hospitium építésére 3000 pfrt.

A „Budapesti Hirlap”-nak Temesvárról írják „hogy újabb időben a görög nem egyesült hitű román ajku népfaj közt feltűnő vallásmozgalom mutatkozik, s főkép a szomszéd Krassó megyében egész községek tértek át az egyesült görög egyház kebelébe. Így közelebbről Vermees helysége mintegy 1400 lelket számláló lakosai közül 1200-an egyszere unitusokká lettek. A n. egyesült hitről az egyesült vallásra áttérés esetei annyira sokasodnak, miszerint csak egy kis ösztönzés kívántatnék arra, hogy a románok az unióra átlépés által a romai anyaszentegyház üdvözítő kebelébe áttérjenek. Hol rejlik e nevezetes tünemény kulcsa? nehéz meghatározni. Némelyek korunknak vallásosságát hajló szellemének tulajdonítják, de legyen bármi az esemény oka, román lakó társaink között újabb időkben az unió iránt szembetűnőleg mutatkozó s belsőtönből származó vonzalom bevégzett tény, minek nagy fontosságát tagadni nem lehet. — Illy körülmények között igen természetes, ha az unió barátjai a Lugoson legkegyelmesebben rendszeresített görög katolikus püspök s káptalan tagjainak minél előbbi kineveztetését buzgón ohajtják.”

Csöd kántor-tanítói állomásra. Györmege Nyalka helységében a mester s ezzel járó jegyzői hivatalra, mely egyik a jobbak közül, f. év június 6-ára pályázat hirdettetik. Az ezen állomást elnyerni szándékozók kellő okleveleikkel ellátva, a kitűzött napon a megnevezett plebánián megjelenni ne terheltessenek. Kelt Pannonhegy máj. 15-én 1853.

Farkas Irén
főpátsági dékán.

A györmegei Tényő anyaegyházhoz tartozó Pátka faluban megürült tanító, s ezzel összekapcsolt jegyzői hivatalra, melynek jövedelme: a stolaris és kántorpenzen kivül, párgabona körülbelül 30 p. m. rozs, s mintegy 3 akó must, feltábla szőlő, szabad lakás; mint jegyző az irományokért kész pénzben fizettetik, jun. 8-dikára esőd hirdettetik. Kik ezen állomást elnyerni ohajtják, mesterképző s egyéb szükségelt okleveleikkel ellátva, a mondott napon a helyszínerei megjelenésre ezennel föl hivatnak. Kelt Pannonhegy máj. 15-én 1853.

Farkas Irén, főp. dékán.

Kegyess adományok. A) A jerusalemi sz. sir örei részére: Várad-olaszi r. k. hívek 1 fr. 36 kr. gyantái r. k. hívek 51 kr., sarkadi r. kath. hívek 51 kr., furthai r. kath. hívek 1 fr. 9 kr., berettyó-szent-mártoni hívek 20. kr.

B) A szent-gyermekség társulata részére: Uj-palotai rom. kath. plebániái hívek 12 frt. Gyantái rom. kath. hívek 51 kr. pp.

Kiadja „a jó és olesó könyvkiadó társulat,” szerkesztő BLÜMELHUBER FERENCZ.

Pesten 1853. Nyomtatja LUKÁCS LÁSZLÓ, országot 6. sz.